מקום שנהגו פרק רביעי פסחים

מסורת הש"ס

הכי גרסינן נימא תלתא תנאי הוו לא תרי תנאי הוו תנא קמא דר' יוסי היינו ר' שמעון ותנא קמא דרבי שמעון היינו רבי יוסי ומאי אף אקמייתא: לימא תלתא תנאי הוו. תנא קמא דר' יוסי ולכרוז ולא לקפלוט ותנא קמא דרבי שמעון לגפת ולקפלוט ולא לכרוז ורבי יוסי ורבי שמעון מי הדדי סבירא להו דלגפת ולכרוז ולקפלוט: **לא.** ת"ק דר' שמעון הוא ר' יוסי ות"ק דר' יוסי הוא ר' שמעון ומאי אף דקאמרי תרוויהו אקמייתא דתנא קמא דידהו קיימי דהיינו אגפת דקאמר תנא קמא דרבי יוסי לגפת ולכרוז וקאמר ליה רבי יוסי אף לקפלוט כמו לגפת אבל לכרוז לא ותנא קמא דרבי שמעון נמי הכי קאמר לגפת ולקפלוט כרבי יוסי וקאמר ליה רבי שמעון אף לכרוז כמו לגפת אבל לקפלוט לא דהיינו תנא קמא דר' יוסי: **כן כוהיין.** שם אביו כוהיין: **כפליים כמעושר** גרסי'. אני אתן לכם כפליים שיש לכם עכשיו פיאה אתן לכם חולין מתוקנין ומעושרין: **אין נוהגין פיאה לירק.** משום דמפקע ליה ממעשר דכתיב (דברים יד) ונתת הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך מי שאין לו נחלה עמך חייב לעשר יצא פיאה שיש לו נחלה עמך דהפקר ניתנו וכן בשביעית דהפקר פטור ממעשר דכתיב (שמות כג) ואכלו אביוני עמך ויתרם תאכל חיית השדה מה חיה אוכלת ופטורה ממעשר אף אביונים פטורין מן המעשר: **למה ליה למימר להן לא מפני כו'.** הא קא יהיב להן כפליים ומיחזא חזו דלא עין צרה היא: **דלא נימרו דחויי מדחי לן.** ולא יתן לנו כלום דמה לו ליטול זו ויתן פי שנים לפיכך הוצרך לפרש להן טעמא של דבר: **עורות קדשים.** עור עולה ומטאות ואשמות וקרבנות ליבור שמתחלקין עורות קדשי הקדשים לכהנים כדכתיב (ויקרא ז) עור העולה אשר הקריב ולפיכך נזכרים (דף קג:) מעולה כל עורות קדשי קדשים: **ולערב.** שכל יום היו מחלקין אותן לאנשי בית אב שעבדו היום שהמשמר היה מלוק לעשה כתי אבות לעשה ימים ומה שהגיע ליומן הן מרובה הן מועט הוא נוטל אע"פ שיש יום שמרבים היחידים להביא ביום זה מחבירו: **בעלי זרועות.** שהיו בכהנים חזקים מחבריהם: **לערב שבת.** דכולי משמרה מיהו התם ולא יניחו לבעלי זרועות ליטול בזרוע: **גדולי כהונה.** שרים שבהן: **עמדו כעלים.** כל כהני משמרות יחד והקדישום לבדק הבית: **כסר הבית.** רחבה פנויה חוץ לעזרה ויש שם מעלות כדאמרינן בפ"ק דיומא (דף טז.): **דלס.** דופי: **קורות.** מתוברין. עוביו של אילן קרי קורה: **בייפום.** כהן גדול היה וכן כולן [ב]והיו להן עבדים ממסגרן ומוכנין את העם]: **אלמן.** מקלותיהן כמו לא נאלה ולא בכורה במסכת שבת (דף סג.): **לחישמן.** יועצי רע: **קולמוסין.** שהיו כותבין איגרות לרעה: **אמרכלים.** אמר כולו. על פיו נתתך כל צורך הקדש: **שטיימאו.** כדכתיב (שמואל ב ג) אשר יסכנון את הנשיא: **כריך ידיה בשירא.** ותניא פוסלת בקדשים דבעינן ולקח הכהן[ג] שיקח בעצמו[ד] ועוד דבזיון הוא: **ישמעאל בן פיאכי.** כשר היה אבל אנשי ביתו היו בעלי זרוע: **שלש מאות ענלין.** שהיה מגדל בביתו הכנים הרבה: **מאי סלקא ביה.** מה גמול נשתלם: **מלכא ומלכתא.** מלכי בית חשמונאי: **גדיא יאי.** גדי טוב למאכל יותר מן הכבש:

אלא כשפני שאמרו חכמים אין פיאה לירק. ואם תאמר מכל מקום ליפטר ממעשר מפני שהפקירם והפקר פטור ממעשר וי"ל כב"ה דאמרי בשם' פאה [פ"ו מ"ח] אינו הפקר עד שיופקר לעניים ולעשירים כשמיטה ולפיכך (בירושלמי) משמיטה דכתיב משמטה ונטשה מה ת"ל ונטשתה יש לך נטישה אחרת שהיא כזו ומה היא זו הפקר לעניים ולעשירים א"נ אפילו בית שמאי דילפי מפיאה וסברי דהפקר לעניים הפקר [ב](הכא מחייבי משום דהפקר נטעות הוה) וטעמא מפרש התם דכתיב בפיאה לעני ולגר מה תלמוד לומר מעזוב אותם יש לך עזיבה אחרת שהיא כזו ומה היא זו לעניים ולא לעשירים ומיהו בפיאה גופיה כולי עלמא מודו דפטורה כדדרשינן בספרי ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך יצא זה שיש לו לוי מלק בהן שאם הוא לוי עני נוטל פיאה:

דכריך ידיה בשירא. פירש בקונטרס ותמיה פוסלת בקדשים דכתיב ולקח הכהן בעינן שתהא לקיחה בעצמו של כהן וא"ת והא גבי לולב לא אמרינן הכי בפרק לולב הגזול (סוכה דף לז.) גבי לא לינקוט אינש לולבא בסודרא רבא אמר לקיחה על ידי ד"א שמה לקיחה ומירץ ר"י דהתם מיירי בגאומז הלולב על ידי סודר כעין בגד כגון שכרך הלולב בסודר ואומז בסודר שהסודר מסייעו להחזיק וכי האי גוונא לא הויא תמיה וכן משמע בהשיא שמעתא דבהכי מיירי דהא קאמר התם לא ליהדוק אינש לוליבא בהושענא דילמא נתרי טרפי והוי כתמיה רבא אמר מין במינו אינו חוצץ משמע דבשאינו מינו חוצץ והיינו משום דהשיא הוי כעין דשמעתין דכריך ידיה בשירא דכי האי גוונא שייכא תמיה[ה]:

הדרן עלך מקום שנהגו

נה א מיי' פ"ה מהלכות מעשה קרבנות הל"כ:

רבינו חננאל

ואוקימנא לה לר' יוסי ולר' שמעון, ומאי אף דקתני הא והא אלפה, והכי קתני נותנין ללפת ולכרוב, ר' יוסי אומר ואף לקפלוט, ר' יוסי הוא התנא קמא דפליג על ר' שמעון. ותניא אידך נותנין פאה ללפת ולקפלוט, ר' שמעון אומר ללפת ואף לכרוב, ר"ש הוא התנא קמא דר' יוסי, נמצא תנא קמא דר' יוסי ר' שמעון, ות"ק דר"ש רבי יוסי, ואמאי דקתני ת"ק ראשון, מוסיף עליה בר פלונתיה אף כך וכך. בן [ב] נבי היין נותן פיאה לירק, בא אביו ומצאן לעניים טעונין ועומדין בפתח הגנה, אמר להם בני השליכו מעליכם ואני נותן לכם כפלים מעשר עני, לא מפני שיני צרה, אלא מפני שאמרו חכמים אין נותנין פיאה לירק. ת"ר בראשונה היו מניחין עורות קדשים בלשכת בית הפרוה ולערב היו חולקין אותן, והיו בעלי זרועות נוטלין אותן בזרוע, הקדישום בעליהם לשמים כו', עד כדי שיהיו עולי רגלים ראין שמלאכתן נאה בלי דלם. תניא קורות שקמה היו ביריחו, והיו בעלי זרועות נוטלין אותן בזרוע, עמדו בעליהן והקדישום לשמים. עליהם ועל ביוצא בהן אמרו אוי לי מבית חנן אוי לי מלחישתן שהיו רכילין, אוי לי מבית ביתוס אוי לי מאלתן שהיו בעלי זרוע, אוי לי מבית קתרוס, אוי לי מקולמוסן שהיו חוקקין חוקקי און. אוי לי מבית ישמעאל בן פיאבי, הוא היה טוב ובני ביתו היו בעלי אגרופין, והם כהנים גדולים ובניהם גזברין, וחתניהן אמרכלין ועבדיהם חובטין העם במקל. ת"ר ארבע צווחות צוחה עזרה, שהם כנכנסה ושתים ביציאה, ראשונה צוחה צאו מכאן בני עלי, שטמאו היכל ה'. ועוד צוחה, צא מכאן ישישכר איש כפר ברקאי שמכבד עצמו, דכריך ידיה בשיראי ועביד עבודה, ונמצא מבזה קדשי שמים ליגע בהן בידו. ועוד צוחה שאו שערים ראשיכם ויכנס יוחנן בן נרביי תלמיד פנאי ומילא כרסו מקדשי שמים. ועוד צוחה עזרה שאו שערים ראשיכם ויכנס ישמעדאל בן פיאבי תלמידו של פנחס וישמש בכהונה גדולה. הדרן עליך פרק מקום שנהגו

ג) תוספתא ב"ג הי"ז]. ד) [תוספתא דמנחות פי"ב ה"ד חגיגה פי"ל ה"ז]. ה) [בערוך ערך לוס פי' דופי]. ד) [עם בתוספתא]. ה) [פי' שהיו רכילין ערוך ערך לחש]. ו) כריתות כח. [וש"ס]. ז) פי' לו ולאנשי ביתו כי היו לו בני בית לרוב. ח) פ"א דש"ל. ט) [ויקרא יד]. י) [יומא סא.]. כ) ע"פ פה ושייך בסמוך אחר מלות ולא לעשירים יעכון. ל) [ועי' תוס' יומא נח. ד"ה מין ותוס' זבחים כד. ד"ה הואיל ומוס' סוכה לז. ד"ה כיון].

מוסף רש"י

דהוה כריך ידיה בשיראי. כדי שלא יגלגל יין בגסר וכדם (כריתות כח:). בקינוח סעודה. לאחר אכילתו (שם).

ג) אולי ר"ל כן מביא יין וכ"ה בירושלמי כאן אי שהי' נזרם בירושלמי בן נבי היין ותוספתא הנר מעשה בגן נבי ועיי' נמרלה סמיים כאן.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com